

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

Gebruik bron 11.

- 1p 23 De pijlen geven op elke kaart een militaire aanval weer. Op welke kaart is operatie Barbarossa te herkennen?
- A kaart 1
 - B kaart 2
 - C kaart 3
 - D kaart 4

- 1p 24 In mei 1942 werden drie belangrijke inwoners van Ridderkerk door de Duitse bezetter gearresteerd en gevangen gezet. Het ging om drie mannen: een dominee, een voormalig gemeenteraadslid en een fabrieksdirecteur. Deze mannen zaten niet in het verzet, maar de gevangenneming was bedoeld als een waarschuwing aan de bevolking om geen verzetsacties te ondernemen.

→ Noem een kenmerk van de rechtsstaat waarmee de gevangenneming van de drie mannen in strijd is.

Doe het zo:

De gevangenneming van de drie mannen is in strijd met de rechtsstaat, omdat ... (noem een kenmerk van de rechtsstaat).

Gebruik bron 12.

- 2p 25 De jeugdvakantiekampen werden gebruikt om kinderen weg te halen uit steden die werden gebombardeerd. De kinderen werden naar het platteland gebracht.

→ Leg uit dat de poster een vorm van propaganda is.

Doe dit door:

- eerst de propagandaboodschap te noemen, en
- daarna aan te geven uit welk onderdeel van de bron die boodschap blijkt.

Gebruik nogmaals bron 12.

- 1p 26 De NSDAP had nog andere, politieke redenen om kinderen aan de jeugdvakantiekampen te laten meedoen.
→ Geef een **politieke** reden voor de NSDAP om kinderen mee te laten doen aan de jeugdvakantiekampen.

Gebruik bron 13.

- 1p 27 De briefkaart is bedoeld als propaganda.
Welk bondgenootschap is aan het verliezen? En welk bondgenootschap gebruikt deze briefkaart als propaganda?

	aan het verliezen	gebruikt als propaganda door
A	de As-mogendheden	de Centralen
B	de As-mogendheden	de Geallieerden
C	de Centralen	de Geallieerden
D	de Centralen	de As-mogendheden

- 2p 28 Tijdens de Tweede Wereldoorlog solliciteerde iemand naar de functie van burgemeester van een Nederlandse stad. Hij werd benoemd en beloofde zich aan de Duitse regels te houden. Toen de bezetter opdracht gaf om Joden te deporteren, hielp de burgemeester enkele Joden onder te duiken. In 1943 diende de burgemeester zijn ontslag in bij de bezetter, maar toen moest hij zelf tot het einde van de oorlog onderduiken. Sommige mensen vinden dat de burgemeester '**goed**' was in de oorlog. Anderen vinden dat hij '**fout**' was.

→ Geef voor beide meningen een argument.

Doe het zo:

De burgemeester was 'goed' in de oorlog, omdat ... (geef een argument).

De burgemeester was 'fout' in de oorlog, omdat ... (geef een argument).

Gebruik bron 14.

- 1p 29 De ooggetuige vertelt over een militaire gebeurtenis tijdens de Tweede Wereldoorlog.
→ Noem de naam van deze gebeurtenis.

- 1p 30 De winter van 1944-1945 in Nederland staat bekend als de Hongerwinter. Wat heeft bijgedragen aan het **uitbreken** van de Hongerwinter?
- A de invoering van een distributiesysteem
 - B de invoering van het persoonsbewijs
 - C de oproep tot de Februaristaking
 - D de oproep tot de Spoorwegstaking

Gebruik bron 15.

- 2p 31 Hieronder staan zes omschrijvingen die te maken hebben met de Tweede Wereldoorlog:
- a bezetting van Indonesië
 - b bombardement op Rotterdam
 - c deportaties
 - d gedwongen tewerkstelling
 - e onderduiken
 - f slag om Arnhem

→ Geef per boek aan welke omschrijving daarbij hoort. **Let op!** Er blijven twee omschrijvingen over.

Doe het zo:

Bij boek 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met boek 4)

Gebruik bron 16.

- 1p 32 Deze foto leidde bij de Nederlandse regering in Londen tot boze reacties.
→ Geef een verklaring voor deze reacties.

Gebruik bron 17.

- 2p 33 Het gezamenlijk hardop zingen van het Nederlandse volkslied was eerder **niet** toegestaan in het kamp.
- Geef eerst een reden waarom het nu **wél** toegestaan was om in het kamp het Nederlandse volkslied te zingen.
 - Geef daarna een reden waarom het leven in de kolonie toch niet meer 'als vanouds' zou zijn.

Doe het zo:

Nu wel toegestaan om het volkslied te zingen, omdat ...
Het leven in de kolonie zou niet meer 'als vanouds' zijn, omdat ...

bron 11

Vier kaarten van Europa met militaire aanvallen tijdens de Tweede Wereldoorlog:

kaart 1



kaart 2



kaart 3



kaart 4



bron 12

Een poster (1943):



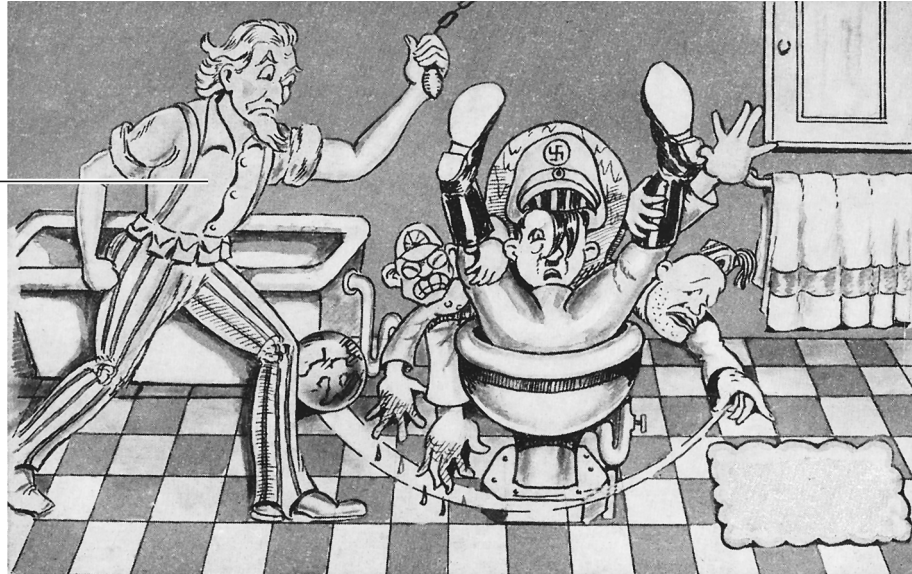
Toelichting

Onderaan staat: Doe mee met de *Kinderlandverschickung* (= jeugdvakantiekampen van de Hitlerjugend).

bron 13

Een briefkaart (1943):

Verenigde
Staten



bron 14

Een herinnering uit de Tweede Wereldoorlog:

Ons landingsvoertuig zat vast op een zandbank. Ik keek over de zijkant en zag dat we nog minstens 50 meter van de kust af waren. We moesten dus door het water. Ik had het koud, heel koud, ook al was het juni. Toen ik dichterbij kwam, zag ik het mijneveld en de ijzeren versperringen op het strand. De bommen van de luchtmacht waren zinloos geweest. Ze hadden alle doelen gemist op dit stuk van het strand. Toen ik bijna aan land was, werd ik door een Duitse kogel in mijn rechterbeen getroffen. Een sergeant heeft me daarna in veiligheid gebracht.

bron 15

Vier beschrijvingen van jeugdboeken over Nederlanders tijdens de Tweede Wereldoorlog:

boek 1

Bommen op ons huis

Fien is wakker geworden van de Duitse vliegtuigen. De oorlog is nu begonnen! Eerst vindt zij het vooral spannend. Vier dagen later denkt Fien daar heel anders over. Bommen vallen op haar stad en haar huis en ze raakt alles kwijt.

boek 2

Dromen van vrijheid

Als Marja wakker wordt, weet ze meteen dat er iets mis is. Samen met haar oudere broer Peter sluipt ze naar de woonkamer. Door de gordijnen ziet ze Japanse soldaten met een zwaar kanon door hun straat lopen.

boek 3

Eenzaam in de oorlog

Eddy weet: hij is nergens meer veilig. Gescheiden van zijn ouders woont hij bij vreemde mensen. Steeds weer naar een ander adres. Achttien in totaal. Omdat hij zo vaak hoest, vormt hij een gevaar voor anderen en voor zichzelf. Lukt het om uit handen van de Duitsers te blijven?

boek 4

Opgejaagd

Maira woont met haar hele gezin in een woonwagen. Het leven wordt steeds moeilijker. Op een ochtend bonst de politie hard op de deur en wordt het gezin afgevoerd naar Westerbork. Na drie dagen in het doorvoerkamp wordt het gezin op transport gezet. Vanachter een barak ziet Maira hoe haar gezin de trein instapt en dat de deuren van de wagons worden dichtgeschoven en vergrendeld.

bron 16

Voorkant van het Indonesische tijdschrift *Djawa Baroe* (= nieuw Indonesië) van 7 september 1944:



Toelichting

Soekarno houdt de Indonesische én de Japanse vlag in zijn handen. Achter hem zijn allemaal Japanse en Indonesische vlaggen te zien.

bron 17

Dagboekfragment van een Nederlandse jongen in een kamp in Indonesië (1945):

Vanavond is het kamp toegesproken door de nieuwe kampleiding. Er is gezegd dat we ons, ondanks onze vreugde over de bevrijding, maar rustig moesten houden. Het kamp zou zo snel mogelijk open gaan. Nadat de kampleiding uitgesproken was, hebben we een minuut stilte gehouden om iedereen die gestorven is te herdenken. Daarna begonnen een paar heren opeens het Wilhelmus te zingen. We zongen allemaal hardop mee en dachten dat het leven in de kolonie weer snel als vanouds zou zijn.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.